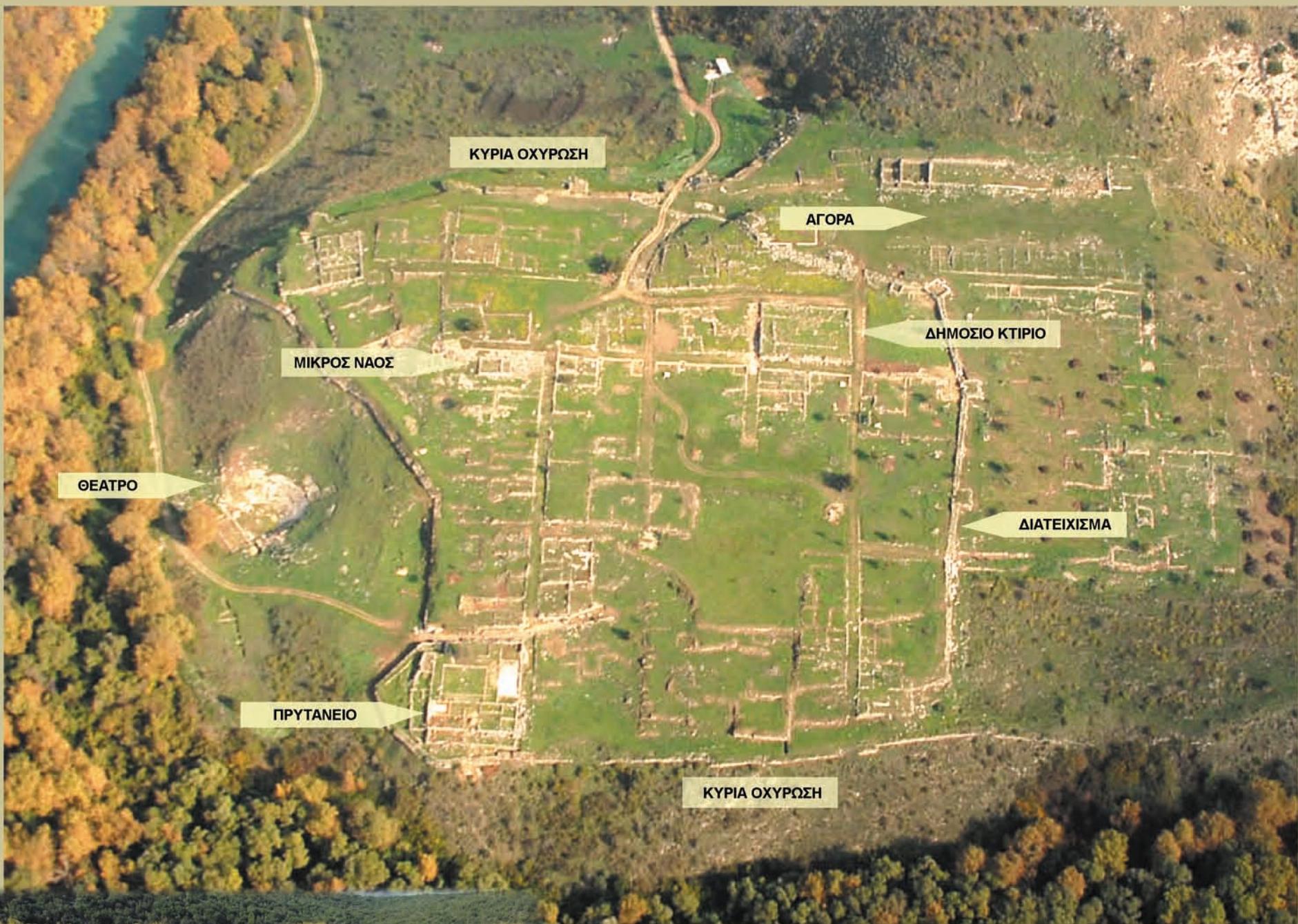
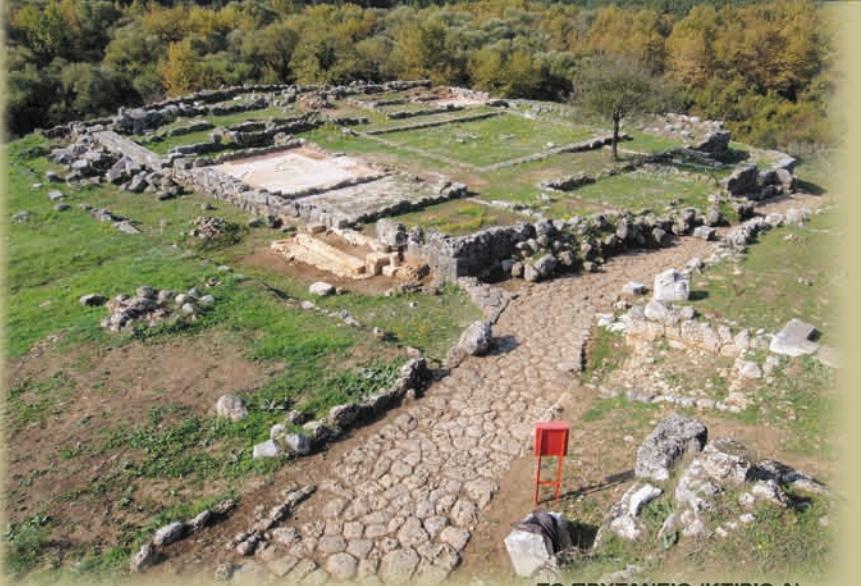

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΛΒ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΓΙΤΑΝΩΝ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

Πληροφορίες: ΛΒ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
Τηλ.: 26650 29177 - Fax: 26650 25133 - E-mail: lberka@culture.gr

Ωράριο Λειτουργίας: Τρίτη έως Κυριακή 8.00 - 15.00
Ο αρχαιολογικός χώρος παραμένει κλειστός κάθε Δευτέρα, στις επίσημες αργίες και στις 30 Απριλίου.

Το κτίριο εξυπρέτησης κοινού στεγάζει έκθεση posters και είναι προσβάσιμο σε άτομα με ειδικές ανάγκες.

Γενική επιμέλεια: Αικατερίνη Κάντα - Κίτου, Αρχαιολόγος,
Προϊσταμένη της ΛΒ' Ε.Π.Κ.Α.

Κείμενα: Βασιλική Λάμπρου, Αρχαιολόγος

Γραφιστική επεξεργασία: Μιλτιάδης Γόγολος, Γραφίστας

Εκτύπωση εντύπου: Vatiras New Media Solution

Copyright © 2009

ΕΡΓΟ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΝ ΕΝΩΣΗΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Κεφαλή πήλινου ειδωλίου

Αργυρό νόμισμα Κοινού Ηπειρωτών.

Επιγραφή σε ορειχάλκινο έλασμα με το όνομα της πόλης

ΓΙΤΑΝΑ

Πήλινο ζωόμορφο αγγείο

Ο αρχαιολογικός χώρος των Γιτάνων, συνολικής έκτασης 287 στρεμμάτων, καταλαμβάνει τη νοτιοδυτική πλαγιά του γυψολιθικού βουνού της Βρυσέλλας, στη συμβολή του χειμάρρου Καλπακιώτικου με τον ποταμό Καλαμά (αρχαίος Θύαμις).

Η ύπαρξη πόλης με το όνομα Γίτανα μαρτυρείται από τη φιλολογική παράδοση (Λίβιος, Πολύβιος), αλλά κυρίως από επιγραφές σε λίθους και σφραγίσματα. Συγκεκριμένα, η ταύτιση του ονόματος της αρχαίας πόλης επιβεβαιώνεται από την επιγραφή ΓΙΤΑΝΑ σε πήλινο σφράγισμα, ένα από τα 3.000 που βρέθηκαν κατά την ανασκαφή ενός μεγάλου δημόσιου κτιρίου, το οποίο ταυτίστηκε με το Πρυτανείο-Αρχείο της πόλης, καθώς και από επιγραφή σε ορειχάλκινο έλασμα που βρέθηκε στο «Μικρό Ναό» της πόλης. Το σημερινό της όνομα είναι Γκούμανη.

Τα Γίτανα διετέλεσαν πολιτικό κέντρο και έδρα του Κοινού των Θεσπρωτών από την ίδρυσή τους το 336/330 π.Χ. έως την κατάληψή τους από τους Ρωμαίους το 167 π.Χ. και δεύτερη -χρονικά- πρωτεύουσα της Θεσπρωτίας μετά την Ελέα.

Ο οικισμός περιβάλλεται από ισχυρό πολυγωνικό τείχος σε όλες τις πλευρές, η περίμετρος του οποίου -μαζί με το γκρεμό στα ανατολικά- φτάνει τα 2.500 μ., και ενισχύεται με πύργους και θλάσεις. Η οχύρωση φτάνει μέχρι την κορυφή του υψώματος, όπου καταλήγει σε ισχυρό ημικυκλικό πύργο. Η πρόσβαση στον αρχαίο οικισμό γινόταν από τρεις κύριες πύλες και τρεις μικρότερες πυλίδες. Η κεντρική είσοδος διαμορφώνεται στο μέσο περίπου της βορειοδυτικής πλευράς της οχύρωσης. Ισχυρό πολυγωνικό προτείχισμα, το οποίο ξεκινά από τη βορειοδυτική γωνία της οχύρωσης και φθάνει έως τον ποταμό Καλαμά, ενισχύει την άμυνα της δυτικής οχύρωσης και προστατεύει από τα βόρεια την περιοχή του θεάτρου.

Το διατείχισμα, δηλαδή ένα εσωτερικό τείχος μήκους 315 μ., χωρίζει τον αρχαίο οικισμό σε δύο μεγάλους οικιστικούς τομείς, τον ανατολικό και το δυτικό. Το δυτικό τμήμα του οικισμού, εσωτερικά του διατείχισματος, που αποτελεί και το προς ανάδειξη τμήμα του, έχει συνολική έκταση 50 στρέμματα.

Από τα μέχρι στιγμής ανασκαφικά δεδομένα, διαπιστώνεται ότι τα σημαντικότερα ανασκαφέντα μέχρι τώρα κτίρια των Γιτάνων βρίσκονται σε αυτό το τμήμα του οικισμού. Η περιοχή ανατολικά του διατείχισματος δεν έχει ακόμη διερευνηθεί. Ωστόσο είναι εμφανής η ύπαρξη κτιρίων και κτιριακών συγκροτημάτων.

Ο οικισμός των Γιτάνων είναι κτισμένος με οργανωμένο πολεοδομικό σχέδιο, το λεγόμενο Ιπποδάμειο σύστημα, το οποίο βασίζεται σε εσχάρα με παράλληλους δρόμους πλάτους 4,00-6,00 μ. που τέμνονται καθέτως από δρόμους πλάτους 2,00-3,00 μ. Μεταξύ των δρόμων ορίζονται οικοδομικές νησίδες σε πολλές από τις οποίες διακρίνονται συγκροτήματα κτιρίων, δημόσιων και ιδιωτικών.

Η αγορά του οικισμού καταλαμβάνει ένα μεγάλο πλάτωμα στα βορειοανατολικά του διατείχισματος. Έχει τη μορφή ανοικτής πλατείας και κλείνεται στα βόρεια από στοά, ενώ τη νότια πλευρά οριοθετεί πλακόστρωτος δρόμος και συγκρότημα καταστημάτων. Δίπλα στη στοά βρίσκεται κτίριο, που λειτουργούσε, πιθανότατα, ως χώρος λατρείας.

Πώμα αγγείου με ανάγλυφη παράσταση

Στην αρχή μιας από τις κεντρικές οδικές αρτηρίες ανασκάφηκε μικρός ναός με πρόναο, σηκό και πλακοστρωμένο αύλειο χώρο και στην απόληξή της ένα δημόσιο κτίριο, το οποίο ταυτίζεται με το Πρυτανείο-Αρχείο της πόλης. Το εν λόγω κτίριο διαμορφώνεται γύρω από κεντρική υπαίθρια αυλή με τους χώρους συμποσίων, που έφεραν ψηφιδωτά δάπεδα, αλλά και εργαστηριακούς και αποθηκευτικούς χώρους, όπου βρέθηκαν πήλινα πιθάρια στην αρχική τους θέση.

Εξωτερικά της δυτικής οχύρωσης και του οικισμού, δίπλα στον Καλαμά, εντοπίστηκε το θέατρο, χωρητικότητας περίπου 4.000 – 5.000 θεατών, στο οποίο λάβαιναν χώρα θεατρικές παραστάσεις, αλλά και πολιτικές συγκεντρώσεις του Κοινού των Θεσπρωτών. Η ανασκαφική έρευνα αποκάλυψε τμήμα του κοίλου, διαμορφωμένου στη βραχώδη πλαγιά, την ορχήστρα και μέρος του σκηνικού οικοδομήματος. Εντυπωσιακό και σπάνιο παραμένει το γεγονός ότι ένας μεγάλος αριθμός εδωλίων φέρει στην πρόσθια πλευρά εγχάρακτες επιγραφές ονομάτων εξεχόντων προσώπων (Μενέδαμος, Φιλίστα, Χαροπίδας, Παυσανίας, Τιμόδαμος, Αντίνους, Αλέξανδρος, Κέφαλος, Δόκιμος, Νικόμαχος, Νικόστρατος κ.α.).

Στις εργασίες ανάδειξης, οι οποίες διενεργήθηκαν στο πλαίσιο του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Ηπείρου του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης μεταξύ Οκτωβρίου 2003 και Μαΐου 2009, πραγματοποιήθηκαν: εγκατάσταση δικτύων κοινής ωφέλειας, ανέγερση κτιρίου εξυπηρέτησης κοινού, διαμόρφωση διαδρομής περιήγησης επισκεπτών μέσω των σημαντικότερων αρχαίων οδικών αρτηριών, συντήρηση των ψηφιδωτών δαπέδων του Πρυτανείου και κατασκευή στεγάστρων προστασίας τους καθώς και εργασίες αποστράγγισης της περιοχής του αρχαίου θεάτρου.